

І.В. Сидорка, науковий співробітник,
В.О. Сидорка, науковий співробітник,
Дніпропетровська дослідна станція ІОБ НААН

НОВИЙ СОРТ КАВУНА СТОЛОВОГО АРСЕНАЛ

Наведено результати селекційної роботи зі створення середньостиглого сорту кавуна Арсенал столового призначення з високою якістю плодів і стійкістю до посухи, адаптованого до кліматичних умов Степу.

Ключові слова: середньостиглий сорт, кавун столовий

Вступ. Плоди кавуна відзначаються високими смаковими і поживними властивостями. Це делікатесний і дієтичний продукт. М'якуш плодів кавуна швидко засвоюється і перетравлюється. Енергетична цінність 1 кг м'якуша становить 1,25 кДж. Використовують плоди і з лікувальною метою [1–3].

До складу плодів кавуна входять вітаміни В₁, В₂, В₃, РР, фолієва кислота. У м'якуші плодів містяться сполуки калію, натрію, кальцію, магнію, заліза, сірки, всі життєво необхідні амінокислоти. Цукри кавуна представлені в основному глюкозою, фруктозою і цукрозою [4–6].

У Реєстр сортів рослин України на 2010 рік занесено 76 сортів та гібридів кавуна столового різних груп стиглості. Там представлено досягнення зарубіжних фірм Голландії, Туреччини, США, Франції. Частка зразків української селекції складає 54 %.

Розширення сортименту для місцевих умов є важливим чинником при ринкових відносинах. Дана селекційна робота була розрахована на одержання сорту середньої групи стиглості, столового призначення, стійкого до хвороб, шкідників та несприятливих умов середовища.

Мета. Створити середньостиглий сорт кавуна столового призначення, стійкого проти шкідників, хвороб та несприятливих факторів середовища, з високими біологічно-цінними компонентами.

Методика досліджень. При створенні нового сорту кавуна
© Сидорка І.В., Сидорка В.О., 2010.

Арсенал використано метод гібридизації кращих сортозразків із подальшими багаторазовими індивідуальними і родинними доборами з наступною оцінкою родин.

Досліди було закладено згідно з методикою дослідної справи в овочівництві і баштанництві [7].

Результати досліджень. Вихідними формами для створення сорту Арсенал були сорти Мелітопольський 60 (материнська) і Шугар Бейбі (батьківська).

Планову гібридизацію цих форм проводили протягом двох років (1995, 1996 рр.). У подальшому зі створених гібридних популяцій проводили добори на групу стиглості, форму і забарвлення плоду, якість м'якуша. Оцінку родин та добори кращих плодів у селекційних розсадниках проведено методом половинок.

У 2005 – 2007 рр. виконано конкурсне сортовипробування нового сорту Арсенал у порівнянні з сортом Зоряний. За результатами вивчення сорт відноситься до середньостиглої групи (кількість днів від масових сходів до початку повного визрівання плодів 90 днів) (табл. 1).

Загальний врожай нового сорту за роки випробування склав 31,2–38,2, у стандарту Зоряний – 24,1–34,3 т/га. Товарна врожайність нового сорту в середньому склала 35,6 т/га, у стандарту – 28,3 т/га. За середньою масою товарного плода новий сорт перевищив стандарт на 0,6 кг.

За хімічним складом зрілих плодів новий сорт переважав стандарт за такими показниками: фруктоза на 1,0 %, вітамін С на 0,7 мг %.

Огудина рослин довга (2,1–2,5 м), листок розсічений, середнього розміру, темно-зелений. Плід округлий з середньою масою 3,1 кг, в окремі роки від 5,0 до 8,0 кг. Поверхня плоду гладенька, фон зелений, візерунок у вигляді середніх шипуватих смуг темно-зеленого кольору. Кора середньої товщини. М'якуш рожевий, щільний із вмістом сухої речовини у плодах – 9,0 %, загального цукру – 6,5 %, фруктози 3,2 %, вітаміну С – 6,3 мг %. Насіння дрібне, червоного кольору, гладеньке. Маса 1000 насінин 42 г .

Сорт транспортабельний, не розтріскується при збиранні, стійкий до посухи, відносно стійкий до антракнозу і борошнистої роси. Призначення сорту – столове (споживання у свіжому вигляді, соління у діджах).

Економічні показники вирощування нового сорту Арсенал у порівнянні зі стандартом наведені у таблиці 2. Розрахунок проведено

виходячи з цін та розцінок 2007 року. За рахунок підвищення врожаю економічний ефект від вирощування кавуна складає 2,4 тис. грн/ га, собівартість продукції знизилась на 14,4 %.

Висновки. Новий середньостиглий сорт кавуна Арсенал рекомендується в доповнення до інших зареєстрованих в Україні сортів для вирощування в Степу і Лісостепу України, в північній зоні при вирощуванні через розсаду.

Бібліографія.

1. Лихацький В.І. Баштанництво/ В.І. Лихацький/ К.: Вища школа, 2002. – 265 с.
2. Филонов М.М. Солнечный дар бахчи/ М.М. Филонов// Картофель и овощи. – 995. – №4. – С. 18–19.
3. Бахчевые культуры/ Под ред. А.О. Лымаря. – К.: Аграрна наука, 2000. – 330 с.
4. Филон А.И. Бахчеводство/ А.И. Филон/ М.: Колос, 1969. –262 с.
5. Гуцалюк Т.Г. От арбуза до тыквы. Книга для любителя-бахчевода / Т.Г. Гуцалюк/ Алма-Ата: Кайнар, 1989. – 270 с.
6. Пангало К.И. Бахчеводство СССР/ К.И. Пангало/ М.–Л. ОГИЗ, 1934. – 224 с.
7. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / За ред. Г.Л. Бондаренка, К.І. Яковенка. – Х.: Основа, 2001. – 369 с.

Сидорка И.В., Сидорка В.А. Новый сорт арбуза столового Арсенал.

Резюме. Приведены результаты селекционной работы по созданию среднеспелого сорта арбуза Арсенал столового назначения с высоким качеством плодов и устойчивостью к засухе, адаптированного к климатическим условиям Степи.

Sidorka I.V., Sidorka V.A. A new variety of watermelon table Arsenal.

Summary. The results of breeding work to create a middle-class watermelon Arsenal destination with high fruit quality and is resistant to drought, adapted to the climatic conditions of the Steppe.

1. – Порівняльна характеристика основних господарських властивостей кавуна столового Арсенал за 2005–2007 рр.

Сорт		Показники					
		Товарна урожайність, т/га	Товарність, %	Період від сходу до технічної стиглості, дні	Вміст сухої речовини у плодах, %	Маса товарного плода, кг	НІР _{0,05}
Арсенал	2005	36,7	99	80	8,4	3,2	2,7
	2006	36,5	96	81	9,0	2,8	3,1
	2007	31,2	93	110	9,7	3,3	5,0
	середнє	35,6	96	90	9,0	3,1	
Зоряний – стандарт	2005	31,4	92	82	8,1	2,9	
	2006	32,5	95	85	9,9	2,7	
	2007	21,1	88	115	9,2	2,0	
	середнє	28,3	92	94	9,1	2,5	

2. – Економічна ефективність вирощування кавуна столового сорту Арсенал

Показник	Арсенал	Зоряний	Відхилення
Вартість продукції, тис. грн.	14,2	11,3	+2,9
Повні витрати, тис. грн./ га	7,4	6,9	+0,5
Собівартість, грн./ т.: повна виробнича	208 166	243 194	-35 -28
Прибуток, тис. грн./га	6,8	4,4	+2,4
Рентабельність, %	91	68	+23